

USTAWA
z dnia 21 maja 1963 r.
o substancjach trujących

Opracowano na podstawie: Dz.U. z 1963 r. Nr 22, poz. 116; z 1983 r. Nr 6, poz. 35; z 1996 r. Nr 24, poz. 110; z 1998 r. Nr 106, poz. 668;

Art. 1.

1. Substancjami trującymi w rozumieniu ustawy są substancje, które w razie przedostania się do organizmu lub stykania się z powierzchnią ciała zagrażają zdrowiu lub życiu ludzi bądź zwierząt.
2. Przepisy ustawy stosuje się odpowiednio do mieszanin (wyrobów) zawierających substancje trujące.

Art. 2.

1. Ze względu na stopień niebezpieczeństwa dla zdrowia ludzi spośród substancji trujących wyodrębnia się trucizny.
2. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej ustala wykaz substancji trujących, z wyodrębnieniem trucizn w drodze rozporządzenia wydanego w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu Chemicznego, Rolnictwa, Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego, Handlu Wewnętrznego i Handlu Zagranicznego.
3. Wykaz, o którym mowa w ust. 2, może określać stężenie, przy którym mieszanin (wyrobów) zawierających substancje trujące nie uważa się za substancje trujące w rozumieniu ustawy.

Art. 3.

1. Substancje trujące powinny być należycie opakowane i oznaczone przy ich przechowywaniu, transporcie oraz w handlu hurtowym i detalicznym.
2. Opakowanie substancji trujących powinno zabezpieczać przed nie zamierzonym ich działaniem wskutek przypadkowego zanieczyszczenia miejsc przechowywania lub środków transportu, a także przed innymi szkodliwymi następstwami spowodowanymi w szczególności rozlaniem, rozsypaniem lub parowaniem tych substancji.
3. Opakowania substancji trujących nie mogą posiadać cech charakterystycznych dla opakowań zwyczajowo używanych do środków spożywczych.
4. Oznaczenia na opakowaniach substancji trujących powinny być wyraźne, wykonane w sposób trwały oraz zawierać podaną w języku polskim nazwę substancji trującej i zwracać uwagę na niebezpieczne właściwości danej substancji.

5. W odniesieniu do substancji trujących, przeznaczonych na eksport lub znajdujących się w tranzycie na obszarze Polski, przepisy ust. 3 i 4 mają zastosowanie, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej, jedynie do opakowań zewnętrznych, w których substancje te są przechowywane lub przewożone.
6. Miejsca łatwo dostępne, w których zostały wyłożone lub rozpylone substancje trujące w związku z prowadzeniem akcji masowego niszczenia szkodników, powinny być oznaczone znakami i napisami ostrzegawczymi.
7. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu Chemicznego, Rolnictwa, Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego, Handlu Wewnętrznego oraz Handlu Zagranicznego określi w drodze rozporządzenia zasady oznaczania substancji trujących, a ponadto może wprowadzić obowiązek specjalnego barwienia tych substancji, stosowania opakowań określonego rodzaju i umieszczania na opakowaniach specjalnych pouczeń.

Art. 4.

Jednostki organizacyjne i osoby wyrabiające, prowadzące sprzedaż lub stosujące trucizny do wykonywania swych zadań lub do wykonywania zawodu, są obowiązane przechowywać je w warunkach zabezpieczających przed użyciem ich do celów niedozwolonych.

Art. 5.

1. Transport substancji trujących powinien odbywać się z zachowaniem środków ostrożności zabezpieczających przed naruszeniem lub uszkodzeniem opakowań.
2. Zewnętrzne opakowanie przesyłek zawierających substancje trujące powinno odpowiadać warunkom przewidzianym dla opakowań bezpośrednich, a w szczególności posiadać napisy i oznaczenia wskazujące na rodzaj i właściwości substancji trującej znajdującej się w opakowaniu.
3. Minister Komunikacji w porozumieniu z Ministrami Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Rolnictwa określi w drodze rozporządzenia warunki wymagane przy transporcie drogowym i lotniczym substancji trujących.
4. Minister Żeglugi w porozumieniu z Ministrem Zdrowia i Opieki Społecznej określi w drodze rozporządzenia warunki wymagane przy transporcie wodnym śródlądowym substancji trujących.

art. 5 utracił moc w zakresie dotyczącym transportu drogowego (Dz.U. z 1983 r. Nr 6, poz. 37 art. 95 pkt 3).

Art. 6.

1. Pracownicy zatrudnieni przy przechowywaniu, transporcie i sprzedaży substancji trujących powinni posiadać znajomość właściwego obchodzenia się z takimi substancjami, zwłaszcza w zakresie zapobiegania wypadkom mogącym nastąpić ze względu na właściwości tych substancji, oraz posiadać wiadomości o udzielaniu pierwszej pomocy w razie przypadkowego zatrucia.
2. Pracownicy zatrudnieni przy sprzedaży substancji trujących obowiązani są do udzielania nabywcom informacji i wskazówek dotyczących używania takich substancji.

Art. 7.

1. Wyrób, przywód z zagranicy, hurtowa i detaliczna sprzedaż oraz nabywanie trucizn wymaga, jeżeli dalsze przepisy nie stanowią inaczej, zezwolenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej lub organu przez niego wyznaczonego.
2. Zezwolenie na wyrób bądź przywóz z zagranicy trucizn uprawnia również do ich sprzedaży lub nieodpłatnego przekazywania jednostkom posiadającym zezwolenie na nabycie trucizny, a zezwolenie na nabycie uprawnia nabywcę do stosowania trucizny zgodnie z jej przeznaczeniem.
3. Szczegółowe zasady wydawania zezwoleń ustali w drodze rozporządzenia Minister Zdrowia i Opieki Społecznej.
4. Zezwolenie może określić specjalne wymagania dotyczące stosowania do trucizn opakowań określonego rodzaju, zatrudniania przy czynnościach związanych z używaniem lub wyrobem trucizn pracowników o określonych kwalifikacjach, a także inne wymagania mające znaczenie dla ochrony zdrowia ludzi.

Art. 8.

1. Nie wymaga zezwolenia:

1) wyrób, przywóz z zagranicy i nabywanie trucizn:

- a) przez zakłady przemysłowe podległe Ministrowi Przemysłu Chemicznego, z wyjątkiem wyrobu mieszanin zawierających trucizny, które przeznaczone są do dezynfekcji, dezynsekcji i deratyzacji lub do szerokiego stosowania dla innych celów nieprzemysłowych,
 - b) przez szkoły wyższe, placówki naukowe i naukowo-badawcze, jeżeli chodzi o trucizny przeznaczone do wykonywania ich zadań statutowych,
- 2) przywóz z zagranicy trucizn przez przedsiębiorstwa handlu zagranicznego, jeżeli działają na zamówienie instytucji, które uzyskały wymagane zezwolenie lub są zwolnione od obowiązku jego uzyskiwania, a także nabywania trucizn przez te przedsiębiorstwa dla celów eksportu,
 - 3) prowadzenie sprzedaży i nabywanie mieszanin (wyrobów) zawierających trucizny:
 - a) dopuszczonych do obrotu handlowego i stosowania na podstawie przepisów o ochronie roślin uprawnych przed chorobami, szkodnikami i chwastami,
 - b) przeznaczonych do dezynfekcji, dezynsekcji i deratyzacji oraz do szerokiego stosowania dla innych celów nieprzemysłowych.

2. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej ustali:

- 1) w drodze rozporządzenia rodzaje laboratoriów, zakładów przemysłowych, szkół oraz innych jednostek organizacyjnych, które mogą nabywać bez zezwolenia trucizny niezbędne do wykonywania swych zadań, oraz wykaz takich trucizn,
- 2) w porozumieniu z Ministrami Rolnictwa oraz Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego wykaz mieszanin (wyrobów gotowych), o których mowa w ust. 1 pkt 3 lit. b).

Art. 9.

1. Osoby i jednostki organizacyjne wyrabiające, prowadzące sprzedaż lub stosujące trucizny do celów produkcyjnych lub do wykonywania zawodu obowiązane są prowadzić ewidencję jakościową i ilościową posiadanych trucizn według zasad określonych przez Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej w drodze rozporządzenia.
2. Przepis ust. 1 nie dotyczy osób i jednostek organizacyjnych, które stosują mieszaniny (wyroby) określone w art. 8 ust. 1 pkt 3 lub prowadzą sprzedaż tych mieszanin (wyróbów) wyłącznie w zamkniętych opakowaniach fabrycznych.

Art. 10.

Ze względu na ochronę zdrowia przepisy ustawy dotyczące trucizn mogą być w drodze rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej rozciągnięte na niektóre inne substancje trujące. Rozporządzenia dotyczące substancji trujących, stosowanych do ochrony roślin, Minister Zdrowia i Opieki Społecznej wydaje w porozumieniu z Ministrami Rolnictwa oraz Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego.

zmiana w art. 11 w
ust. 1 wchodzi w
życie z dn. 1.01.1999
r.

Art. 11.

1. Nadzór nad przestrzeganiem ustawy i na jej podstawie wydanych przepisów przez jednostki organizacyjne, które zwolnione są od obowiązku uzyskania zezwoleń, sprawują właściwi ze względu na rodzaj działalności tych jednostek ministrowie (kierownicy urzędów centralnych), Sekretarz Naukowy Polskiej Akademii Nauk bądź centralne związki spółdzielcze lub wyznaczone przez nich organy jednostki organizacyjne, a ponadto w odniesieniu *[do jednostek podległych radom narodowym - prezydium wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych miast wyłączonych z województw)]* **<do gminnych, powiatowych i wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych - zarządy właściwych: gmin, powiatów i samorządów województw (zarządy miast, miasta na prawach powiatów)>** .
2. Organy określone w ust. 1 wydają wytyczne w zakresie realizacji przepisów art. 6.

Art. 12.

1. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej oraz wyznaczone przez niego organy wykonują kontrolę przestrzegania ustawy i na jej podstawie wydanych przepisów:
 - 1) przez osoby i jednostki organizacyjne, które są obowiązane do uzyskiwania zezwoleń określonych w ustawie,
oraz
 - 2) przez osoby i jednostki organizacyjne, zwolnione od obowiązku uzyskiwania zezwoleń, jeżeli zachodzi uzasadnione podejrzenie, że przez niewłaściwe postępowanie z substancjami trującymi powodują niebezpieczeństwo dla zdrowia osób postronnych.
2. Organom kontroli przysługuje prawo:

- 1) wstępu do pomieszczeń zakładu kontrolowanej jednostki organizacyjnej, a jeżeli chodzi o zakłady specjalne - po uprzednim uzyskaniu zgody właściwych organów,
 - 2) bezpłatnego pobierania prób substancji trujących w ilości niezbędnej do przeprowadzenia badania laboratoryjnego,
 - 3) wglądu do dokumentacji dotyczącej gospodarki substancjami trującymi, sporządzania odpisów i notatek oraz żądania w miarę potrzeby wyjaśnień w takich sprawach.
3. W razie stwierdzenia bezprawnego posiadania trucizny organ kontroli może zarządzić niezwłocznie jej przekazanie jednostce organizacyjnej uprawnionej do posiadania, a gdy to jest niemożliwe bądź nieuzasadnione ze względu na małą wartość trucizny - zarządzić jej zniszczenie.
4. Organ kontroli do czasu przeprowadzenia w możliwie najkrótszym terminie odpowiednich badań może zakazać stosowania bądź sprzedawania towarów nie oznaczonych jako substancje trujące bądź oznaczonych niezgodnie z rzeczywistością, jeżeli zachodzi podejrzenie, że towary te są substancjami trującymi.
5. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej określi w drodze rozporządzenia zasady postępowania organów kontroli.

Art. 13.

1. Jeżeli wynik badania wykaże, że nastąpiło naruszenie ustawy lub przepisów na jej podstawie wydanych, osoba bądź jednostka organizacyjna (art. 12 ust. 1) ponosi opłaty związane z badaniem laboratoryjnym próby substancji trującej.
2. Opłaty, o których mowa w ust. 1, podlegają ściągnięciu w trybie egzekucji administracyjnej świadczeń pieniężnych.

Art. 14.

1. Zniszczenie lub unieszkodliwienie substancji trującej albo przedmiotu skarżonego taką substancją może być przeprowadzone przez osobę posiadającą odpowiednie umiejętności, a w razie braku takiej osoby - w sposób ustalony każdorazowo przez właściwy organ Państwowej Inspekcji Sanitarnej.
2. Przepis ust. 1 nie dotyczy:
 - 1) substancji trujących znajdujących się w odpadach i ściekach powstałych w toku normalnych procesów technologicznych danego zakładu produkcyjnego, usuwanych zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami,
 - 2) niszczenia mieszanin zawierających substancje trujące, jeżeli ich unieszkodliwienie przeprowadzane jest według zasad określonych na etykietach takich mieszanin, chyba że ze względu na ilość mieszanin podlegających zniszczeniu lub unieszkodliwieniu zastosowanie tych zasad nie jest możliwe.

Art. 15.

Kto bez zezwolenia lub wbrew jego warunkom wyrabia, przywozi z zagranicy lub prowadzi sprzedaż trucizn

- podlega karze aresztu do lat 2.

Art. 16.

1. Kto:

- 1) nie dopełnia ciężących na nim obowiązków w zakresie oznaczania substancji trujących zgodnie z art. 3,
- 2) nie zabezpiecza posiadanej trucizny przed możliwością zawładnięcia nią do wykorzystania dla celów niedozwolonych,
- 3) nie dopełniając obowiązków określonych w art. 5, skaża substancjami trującymi miejsca ich przechowywania lub środki transportu,
- 4) będąc kierownikiem zakładu pracy, zatrudnia przy pracach z substancjami trującymi pracowników nie odpowiadających warunkom określonym w art. 6 ust. 1 lub ustalonym na podstawie art. 10,
- 5) będąc zatrudnionym przy sprzedaży substancji trujących nie dopełnia obowiązku udzielania nabywcom informacji i wskazówek dotyczących używania takich substancji (art. 6 ust. 2),
- podlega karze grzywny do 4.500 zł.

2. W przypadkach określonych w ust. 1 orzekanie następuje w trybie przepisów o orzecznictwie karno-administracyjnym.

Art. 17.

Minister Zdrowia i Opieki Społecznej może określić szczególne przypadki, w których zezwolenia określone w art. 7 nie będą wymagane, jak również ustalić odstępstwa od zasad dotyczących oznaczania, opakowania substancji trujących, ewidencjonowania trucizn i kontroli nad substancjami trującymi.

Art. 18.

Ustawa nie dotyczy wyrobu, przywozu z zagranicy, przechowywania, oznaczania, opakowywania, sprzedaży i nabywania substancji trujących uznanych za środki farmaceutyczne lub odurzające i przeznaczonych do rozpoznawania, leczenia i zapobiegania chorobom.

Art. 19.

Ustawa nie narusza przepisów o bezpieczeństwie i higienie pracy, o warunkach zdrowotnych żywności i żywienia, o nadzorze nad przedmiotami użytku, o przywozie towarów z zagranicy, o ochronie roślin uprawnych przed chorobami, szkodnikami i chwastami, o przewozie przesyłek i osób kolejami, o łączności oraz o bezpieczeństwie żeglugi morskiej.

Art. 20.

Osoby i jednostki organizacyjne, które w dniu wejścia w życie ustawy wyrabiają, przywożą z zagranicy lub prowadzą sprzedaż substancji trujących, obowiązane są w terminie 3 miesięcy wystąpić do właściwych organów o zezwolenie, jeżeli w myśl przepisów ustawy zezwolenie takie obowiązane są posiadać.

Art. 21.

W ustawie z dnia 8 stycznia 1951 r. o środkach farmaceutycznych i odurzających oraz artykułach sanitarnych (Dz.U. Nr 1, poz. 4) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 5 ust. 1 skreśla się pkt 7, dotychczasowe zaś pkt 8-20 otrzymują kolejną numerację 7-19,
- 2) w art. 18 ust. 1 skreśla się wyrazy "z tym, że zezwoleń na wyrób bądź przerób eteru etylowego - w porozumieniu z Ministrem Przemysłu Rolnego i Spożywczego".

Art. 22.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.